

Vysoká škola zdravotnická, o.p.s.

Praha 5

**SROVNÁNÍ KVALIFIKAČNÍHO VZDĚLÁNÍ
PORODNÍCH ASISTENTEK V ČESKÉ REPUBLICĚ A VE
SPOLKOVÉ REPUBLICĚ NĚMECKO**

Bakalářská práce

JULIE DENCIOVÁ

Praha 2011

**SROVNÁNÍ KVALIFIKAČNÍHO VZDĚLÁNÍ PORODNÍCH
ASISTENTEK V ČESKÉ REPUBLICĚ A VE SPOLKOVÉ
REPUBLICĚ NĚMECKO**

Bakalářská práce

JULIE DENCIOVÁ

VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ, o.p.s, PRAHA 5

Vedoucí práce: PhDr. René Hanušová

Komise pro studijní obor: Porodní asistentka

Stupeň kvalifikace: bakalář

Datum předložení: 30.4.2011

Praha 2011

VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ, o.p.s.
se sídlem v Praze 5, Dušková 7, PSČ 150 00

DENCIOVÁ Julie
3. A PA

Schválení tématu bakalářské práce

Na základě Vaší žádosti ze dne 25. 3. 2010 Vám oznamuji
schválení tématu Vaší bakalářské práce ve znění:

Srovnání kvalifikačního vzdělávání porodních asistentek v České
republice a ve Spolkové Republice Německo

*Comparison of Qualifying Education of Midwives in the Czech
Republic and Germany*

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. René Hanušová

V Praze dne: 29. 10. 2010

prof. MUDr. Zdeněk Seidl, CSc.
rektor

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje literatury jsem uvedla v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své bakalářské práce k studijním účelům.

V Praze dne 30.4.2011

podpis

Abstrakt

Hlavním tématem bakalářské práce je porovnání vzdělávacího systému porodních asistentek v České republice a ve Spolkové republice Německo.

Nosnou částí práce je historie vzdělávání v České republice a ve Spolkové republice Německo. Je poukazováno na odlišnost vzdělávání a právní podklady tj. zákony a vyhlášky, zákon o porodních asistentkách v České republice a zákon o porodních asistentkách ve Spolkové republice Německo.

Požadavky Evropské unie na vzdělávání členských zemích Evropské unie jmenovitě v České republice a Spolkové republice Německo. Podstata vzdělávání v obou zemích je stejná z důvodu regulace směrnicí Evropské unie.

Klíčová slova: Porodní asistentka. Hebamme. Vzdělávání porodních asistentek v České republice. Vzdělávání porodních asistentek ve Spolkové republice Německo. Směrnice Evropské unie.

Abstrakt anglicky

The main theme of my bachelor thesis is a Comparison of Midwifery Education Systems between the Czech Republic and States of Germany.

The main part of the thesis is history of education in the Czech Republic and States of Germany. The difference of education and laws are pointed out to laws and Acts, laws about midwives in the Czech Republic and states of Germany.

Demands of the European Union for midwifery education from the members of the European Union as well as the Czech Republic and states of Germany are the same regulation guidelines.

Key words: Midwife. Hebamme. Midwifery education in the Czech Republic. Midwifery education in states of Germany. Guidelines of European Union.

Předmluva

Touha po vědomostech je stará jako lidstvo samo. Zvědavost, zvědavost, zájem dozvědět se, proč to funguje tak a ne jinak? A mohu to udělat stejně nebo líp? Takovéto i podobné otázky posouvají člověka zase o něco dál. Nebýt takovýchto otázek a zvědavostí, neměli bychom dnes například elektřinu, nebo třeba každodenní pomůcky, či knihtisk a bez něj by nebyly knížky a nemohli bychom se vzdělávat a dál rozvíjet. Rostlina potřebuje k rozvoji vodu a světlo. Člověk ke svému rozvoji potřebuje vědomosti a vhodné prostředí k jejich rozvoji.

Tato práce vznikla na základě mé tříměsíční stáže ve Spolkové republice Německo, kde jsem měla možnost poznat i trochu odlišný způsob práce. První dny jsem byla zkoušená staniční sestrou. Byla jsem první zahraniční stážistka, která k nim přišla a nevěděli, co ode mne mají očekávat, co umím a co mohu dělat. Překvapovalo je, že studuji na vysoké škole. V Německu se tento typ studia teprve zavádí. Byla jsem zvědavá a chtěla jsem se dozvědět, nakolik je rozdílné vzdělávání porodních asistentek v České republice a Německu. Díky této zkušenosti jsem se rozhodla pro téma bakalářské práce.

Chtěla bych poděkovat Vysoké škole zdravotnické v ulici Duškově a programu Erasmus za umožnění pracovní stáže ve Spolkové republice Německo ve městech Wuppertal a Schwelm. Dále bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce PhDr. René Hanušové za věcné rady a podněty.

OBSAH

Úvod.....	1
1 Historie porodních asistentek v České republice	2
2 Obor porodní asistence	7
2.1 Právní regulace porodních asistentek.....	7
3 Vzdělávání porodních asistentek.....	10
3.1 Struktura studia.....	10
3.1.1 Teoretická a technická výuka.....	11
3.2 Požadavky na přijetí ke studiu.....	12
3.3 Praxe.....	12
3.3.1 Praktické a klinické vzdělávání.....	12
3.4 Ukončení studia.....	13
4 Historie porodních asistentek ve Spolkové republice Německo.....	14
4.1 Významné porodní asistentky.....	18
4.1.1 Justine Dittrichin Siegemundin.....	18
5 Obor porodní asistence.....	20
5.1 Úkoly a činnosti porodní asistentky.....	20
5.2 Samostatně prováděné úkoly porodní asistentky.....	21
5.3 Právní regulace porodních asistentek	23
6 Vzdělávání porodních asistentek ve Spolkové republice Německo	25
6.1 Podmínky přijetí ke studiu.....	25
6.2 Struktura studia.....	26
6.3 Stručný přehled témat teoreticko-praktické výuky	27

6.4 Praxe.....	28
6.5 Finance a studium	28
6.6 Podmínky k připuštění ke státním závěrečným zkouškám	28
6.7 Závěrečné zkoušky.....	29
7 Přehled vzdělání porodních asistentek ve státech EU.....	30
7.1 Dánsko.....	30
7.2 Finsko.....	31
7.3 Francie.....	32
7.4 Řecko.....	33
7.5 Velká Britanie.....	34
7.6 Itálie	34
7.7 Lucembursko	35
7.8 Rakousko	35
7.9 Švédsko	36
7.10 Španělsko	37
Závěr.....	38
Seznam literatury.....	39
Přílohy.....	43

Seznam zkratk

DDR – Německá demokratická republika

Odd. – Oddělení

VE – Vakuum extrakce

WHO – Světová zdravotnická organizace

Seznam cizích výrazů

Árijská rasa – Pseudo-vědecký pojem o skupině nadlidí. Výmysl nacistické ideologie

Hoff – Wehe – Mutter – Dvorní porodní asistentka

Nurse – Midwife – Sestra – porodní asistentka

Rooming-in – Pobyt matky a novorozence v jednom nemocničním pokoji

Screening – Vyšetřování předem definované skupiny lidí za účelem vyhledávání chorob v jejich časných stádiích, kdy pacient ještě nemá potíže a příznaky

Zmenšovací operace – Rozdrcení lebky plodu pro jeho snadnější extrakci z porodních cest (život matky zachraňují zákrok)

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Medailonek Marie Terezie.....	5
Obrázek 2 – Zemská porodnice.....	6
Obrázek 3 - Kniha Euchariuse Rösslina (4 kapitola).....	15
Obrázek 4 – Nemocnice „Charité“	16
Obrázek 5 – Justine Siegemundin.....	19

Seznam tabulek

Tabulka 1 Hodinová dotace pro teoretickou část studia	26
Tabulka 2 Hodinová dotace pro praktickou část studia	27
Tabulka 3 Přehled vzdělávání v Dánsku	30
Tabulka 4 Přehled vzdělávání ve Finsku	31
Tabulka 5 Přehled vzdělávání ve Francii	32
Tabulka 6 Přehled vzdělávání v Řecku	33
Tabulka 7 Přehled vzdělávání ve Velké Británii	34
Tabulka 8 Přehled vzdělávání v Itálii	34
Tabulka 9 Přehled vzdělávání v Lucembursku.....	35
Tabulka 10 Přehled vzdělávání v Rakousku.....	35
Tabulka 11 Přehled vzdělávání ve Švédsku.....	36
Tabulka 12 Přehled vzdělávání ve Španělsko.....	37

Úvod

První písemné zmínky o porodních asistentkách byly jako „porodní babka“ nebo „babka pupkořezná“, v Čechách jsou dochovány již od 12. století. Povolání porodní asistentky je jedno z nejstarších a nejváženějších ženských povolání. Ve svých počátcích to bylo spíše posláním žen starších a zkušených. Jak se věda postupem století měnila, vyvíjelo se kvalitativně i povolání porodních asistentek. Největší rozvoj porodnictví nastal v 17. století. Od těchto dob se porodnictví rozvíjí stejně jako ostatní lékařské obory. S rozvojem porodnictví začal být kladen velký důraz na vzdělávání porodních asistentek. Do té doby si své vědomosti a zkušenosti předávaly pouze ústní formou, neměly ponětí o anatomii, neznaly porodní mechanizmy. Již v roce 1651 bylo dle královského reskriptu požadováno, aby porodní báby byly zkoušené na univerzitě společně s lékárníky, chirurgy a mediky. Byl kladen stále větší důraz na vzdělávání porodních asistentek a tím i větší ochranu zdraví rodičky a jejího potomka.

V Německých zemích se o školení porodních bab pokoušeli již v 15. století vydáním knihy „Hebammenordnungen“ čili „Pořádky v porodní pomoci“. První ústav pro vzdělávání byl založen roku 1728 ve Štrasburku.

Dnes směrnice Evropské unie ukládá všem členským státům zavedení stejných vzdělávacích podmínek pro porodní asistentky. Česká republika jako nový člen již musela při vstupu tyto podmínky dodržet. Toto platí od školního roku 2001/2002. Spolková republika Německo teprve nyní přechází na systém vzdělávání porodních asistentek na vysoké škole.

1 Historie porodních asistentek v České republice

První pojmenování porodních asistentek v českých zemích bylo „porodní bába, babka pupkořezná“. Bylo odvozováno od slova „babití – roditi“. Toto povolání vykonávaly převážně zkušené, starší ženy. Pojmenování porodní asistentka se datuje od roku 1928. Pochází ze slova „asistere“ = účastniti se. První dochované zmínky o porodních babách u nás se datují od roku 1176. První spis, ve kterém se popisovaly projevy nemocí a jejich léčení, například výtoky u ženy, jaké opatření provést, když se žena při porodu „natrhne“, správná životospráva, léčení pomocí různých mastí nebo přikládáním baněk a další dnes pouze „léčebné postupy“. Spis vyšel v roce 1553 s názvem: „Likařské knížky, z mnohých knih likařských vybrané, Mistra Křisťana, i giných, proti neduhom a Nemocem rozličným, w gistých kusých zprubované, každému potřebné y užitečné“. Autory byli M. Jan Husa Křišťán z Prachatic (1366 – 1439) a Zikmund Albík z Uničova (1347 – 1427). Do českého jazyka byly také překládané zahraniční spisy, jako například spis „De secretis mulierum“ „O ženských tajemstvích“. Autorem byl Albertus Magnus (1193 – 1280). Ve spise se pojednávalo o tom, že vše co mělo spojitost s plozením dětí, těhotenstvím a porodem bylo tajemství žen a muži do této oblasti neměli přístup. Pro ženy nebylo přípustné ani pomyšlení, že by se nechaly vyšetřit mužem. Po založení Univerzity Karlovy v Praze roku 1348 měly možnost porodní báby krátce se teoreticky vzdělávat (DOLEŽAL, 2001; VRÁNOVA, 2007; ČECH, 2006).

Vzdělávání porodních bab většinou probíhalo tak, že se služebně mladší porodní báby učily od služebně starších. Asistovaly jim při porodu a pozorovaly je při práci. Zkušenosti si převážně předávaly ústně. Chudší porodní báby byly většinou negramotné. Knihy určené ke vzdělávání porodních bab byly psané lékaři. Určené byly gramotným, tudíž bohatším porodním bábám. Lékaři, kteří psali tyto knihy, však neměli žádné praktické zkušenosti s odváděním porodu ani se sami žádného nezúčastnili. Znalosti měli pouze teoretické, vyčtené z jiných publikací. Později knihy sepisují chirurgové, kteří už měli zkušenosti v porodnické praxi. Knihy se stále přepisovaly ze spisů školy Hippokratovské, nejvíce však z práce Sorana z Efesu. Nejznámější a nejrozšířenější je kniha „Der Swangern Frawen und Hebammen Rosegarten“ neboli „Těhotných žen a bab zahrada růžová“. Autorem byl Eucharius Rösslin, který pracoval jako apatykář a později jako fyzik, městský lékař. Kniha byla vydaná roku 1513.

Přeložená byla do většiny evropských jazyků. Pokaždé byla upravená a doplněná. Roku 1519 byla vydaná i v českém jazyce pod názvem „Zprawa o nauczenie zienam tiehottnym a Bábám pupkorzezným netoliko prospießsna, ale také potřebná.“ Roku 1633 Jan Amos Komenský sepsal “Informatorium školy mateřské“ kde radí, jak se správně stravovat v průběhu těhotenství (DOLEŽAL, 2001; VRÁNOVÁ, 2007).

Ženy, které začínaly s povoláním porodních bab, měly věk okolo 30 – 35 let. „Měly být zdravé, zručné, přívětivé, mlčenlivé, pokud možno měly umět psát a neměly pít alkohol“ (VRÁNOVÁ, 2007). Za své služby občas dostaly místo peněz naturálie v podobě chleba, vína či bot, od nejchudších často vůbec nic nedostaly. Někdy se jim o bydlení starala obec ve formě bezplatného ubytování. Manželé porodních bab mohli dostat povolení k lovu. Svou šikovností a službami získávaly věhlas. Ty nejlepší, pokud měly štěstí, byly pozvány ke dvoru, kde směly rodit i velmi významné šlechtické ženy. Pokud však při porodu zemřela šlechtična nebo její potomek, byla dotyčná porodní asistentka vyhnána ze dvora se zákazem odvádět porody. Nebo byly zaměstnány městem jako „městská porodní bába“, kde vykonávala činnost gynekologicko-porodnickou. Často pracovaly do vysokého věku a pak dostávaly minimální podporu nebo vůbec žádnou. Porodní báby byly většinou negramotné, tím pádem se nemohly vzdělávat pomocí odborných knih. Byly často zbožné, plné předsudků a ovládané pověrami. Kvůli tomu všemu byla úroveň porodnictví velmi nízká. Před lékaři byly ve výhodě znalostí průběhu porodu, ale z důvodu neznalosti anatomie neznaly proces porodu jako celek. Podepsalo se na tom to, že ženy neměly rovnoprávné postavení jako muži. I přesto se našly mezi porodními bábami i takové osobnosti, které si získaly respekt u tehdejších odborníků. Bohužel v českých zemích taková porodní bába žádná nebyla (DOLEŽAL, 2001; VRÁNOVÁ, 2007).

Během času na vzdělání porodních bab začal být kladen větší důraz. Bylo potřeba zamezit fušerství k ochraně obyvatelstva. Medicína se rozvíjela díky prováděným pitvám, mikroskopické diagnostice atd. Byly vydávány různé předpisy, mezi jedním z nejdůležitějších předpisů byl hygienický. Bylo potřebné, aby o této problematice měly porodní báby také určité znalosti. Pokud porodní bába chtěla pracovat v městech pražských, měla být zkoušená podle královského reskriptu z roku 1651 na univerzitě společně s lékárníky, chirurgy a doktory medicíny. Obsah zkoušek však není znám. V roce 1687 vykonalo tyto zkoušky šestnáct bab, roku 1691 jen tři.

V různých oborech jako ranhojič, chirurg či lazebník byly jejich pravomoce jasně vymezené a stanovené na výsledku jejich zkoušek. Naopak u porodních bab takové omezení, co smí a co nesmí, nebylo. Dlouho je žádné omezování v oboru nepostihovalo. V podstatě u každého porodu se může skrývat nečekaná komplikace. Porodní asistentky v případě nouze musely zasáhnout, ale musely se stanovit hranice, kdy je nutné volat chirurga. Pokud k porodu byl přivolán lékař nebo apatykář, nemohli zasáhnout u porodu manuálně. Pouze chirurg mohl v případě nutnosti provést císařský řez nebo zmenšovací operaci a tím zachránit život rodiče.

Dne 2. 12. 1749 bylo dvorským dekretem nařízeno, že i porodní báby a jejich pomocníci byli přítomni pitvám na ženských tělech. Bylo to však realizováno až roku 1754 známým pražským porodníkem a chirurgem Gastayerem původem z Pruska. Pokrok ve vzdělávání porodních bab byl také v roce 1756, kdy pražská fakulta rozhodla, aby knihy, které v té době byly vydány v německém jazyce, byly přeloženy do českého jazyka pro porozumění bab neovládající německý jazyk. Těmito překlady a později i publikacemi v češtině se mimochodem přišlo na to, že český jazyk nemá spousty odborných výrazů. V tomto období se rozšiřuje mezinárodní spolupráce. Porodníci si vyměňovali své zkušenosti a poznatky, vycházely odborné časopisy, pořádala se shromáždění. K nám se dostávaly poznatky ze zemí, kde bylo porodnictví na vyspělejší úrovni, jako Francie a Německo (DOLEŽAL, 2001).

Panovníci, jako například Marie Terezie a Josef II., byli velkými příznivci této mezinárodní výměny informací. Tímto podporovali vzdělání porodních bab pomocí překladů ze zahraničních odborných publikací. Zastávali totiž názor, že lékařská péče by měla být dostupná všem i těm nejchudším. Bylo totiž v jejich zájmu udržovat lid zdravým, bez epidemií a pohlavních nemocí. Tohoto výsledku se však dosáhne pouze, pokud budou všichni i porodní báby vzdělávány. Roku 1753 Zemský zdravotní řád již stávající výuku a zkoušky upravuje. Porodní báby, které byly zkoušené, dostaly medaili, kterou nosily zavěšenou na tkanici. Na přední části je zobrazená „Panna Marie v naději“ se slovy „PATRONA PUERTUM“ (ochránkyně rodiček) na zadní části je uvedeno „EXAM/LAND/HEBAM (Zemskou komisí zkoušená porodní bába) a LAUT MEDICINAL PATENT V. A. 1753 24 IVLI“ (Podle zdravotního patentu z 24. července 1753) (DOLEŽAL, 2001; VRÁNOVÁ, 2007).

Obrázek 1 – Medailonek Marie Terezie

zdroj: <http://www.nlk.cz/zdravotnicke-muzeum/ukazky-exponatu>

Vznikají rozpory mezi porodními babami s licenci a lékaři, chirurgy a lékárníky, z důvodu porušování zákazu pro porodní báby léčit, předepisovat léky či je připravovat. Porodní báby překračovaly zákon také tím, že vedly domácí porody a tajně rodily nemanželské děti.

Dne 30. 7. 1789 byl podniknut významný krok v českém porodnictví. Byla otevřena budova porodnice a nalezince u kostela sv. Apolináře na Novém Městě. V ústavu se konala praktická výuka pro všechny zdravotníky. Později centrem pražské školy byla stará Zemská porodnice, až do roku 1875, kdy byla otevřená nová budova Zemské porodnice. Z porodnice a nalezince u kostela sv. Apolináře byla dne 4. 8. 1803 zřízená univerzitní porodnická klinika, což byla v tu dobu významná událost. Probíhala zde výuka porodních bab a studentů fakulty. Na Univerzitě Karlově roku 1808 působil prof. Antonín Jungmann, který se velkým dílem zasloužil o pokroky v babictví. Vydal knihu „Umění babické“. Roku 1847 bylo sepsané podrobné „Babictví“ rektorem univerzity v Olomouci Františkem Janem Mošnerem pro porodní báby na Moravě. Mnoho uchazeček o studium porodní báby bylo příliš starých nebo negramotných. Později se situace ve vzdělání natolik zlepšila, že nekvalifikované porodní báby nesměly vykonávat praxi (DOLEŽAL, 2001; VRÁNOVÁ, 2007; ČECH, 2006).

Obrázek 2 – Zemská porodnice

Zdroj: <http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/nemocnice-u-apolinare>

I přes významnost porodních bab jejich sociální postavení tomu neodpovídalo. Města byla přeplněná porodními babami, tudíž neměly dostatečný počet porodů, aby se uživily. Naopak na vesnicích jich byl nedostatek, dokonce na některých vesnicích nebyla žádná. Dalším důvodem bylo také nezajištění ve stáří a nemoci. Často pracovaly až do posledního dechu. V roce 1911 byla založená první Zemská jednota. O rok později jednota vydává vlastní časopis „Věstník věnovaný zájmům porodních babiček“. Časopis měl za úkol udržovat a obnovovat odborné znalosti porodních bab a bojovat za zlepšení jejich postavení. Roku 1919 se spojily všechny spolky v Čechách a na Moravě. Vznikl tudíž jeden spolek s názvem „Ústřední jednota porodních asistentek (ÚJPA)“, který vydává časopis „Věstník“. Spolek se staral o sociální postavení, které už bylo beztak špatné a aby se nadále nezhoršovalo, prosazoval, aby se určil stálý plat, platební sazby za jednotlivé výkony a zajištění pojištění starobní a invalidní.

Do roku 1947 bylo studium pro porodní asistentky pouze 10 měsíční. Od tohoto roku bylo prodlouženo na dva roky. V této době byly pouze dva ústavy pro vzdělávání porodních asistentek a to v Pardubicích a Ostravě. V roce 1965 se změnil název oboru z „porodní asistentka“ na „ženská sestra“. Toto pojmenování platilo do roku 1993, kdy bylo opět změněno na původní „porodní asistentka“ (VRÁNOVÁ, 2007).

2 Obor porodní asistence v České republice

„Porodní asistentky musí být schopny poskytovat potřebný dohled, péči a radu ženám v těhotenství, při porodu a po porodu, vést porod na svoji vlastní zodpovědnost a pečovat o novorozence a kojence. Tato péče v sobě zahrnuje preventivní opatření, zjišťování abnormálních stavů matky či dítěte, zprostředkování lékařské pomoci a v případě neexistence lékařské pomoci schopnost poskytnout nutnou pomoc. Důležitou rolí je poradenství a osvěta v oblasti zdraví, a to nejen pro ženy, ale i v rámci rodiny či komunity. Práce porodní asistentky se skládá z prenatální osvěty a přípravy k rodičovství, určitých oblastí gynekologie, rodinného plánování a péče o děti. Porodní asistentka může vykonávat svojí práci v nemocnici, na klinice, ve zdravotnických jednotkách, v domovech, či za jakýchkoliv dalších okolností (WHO 1996c)“. Toto je přesná definice porodní asistentky dle WHO (STRATEGICKÉ DOKUMENTY 2, 2002).

Porodní asistentka pracuje v plné zodpovědnosti za své činy. Proto je velmi důležité, aby měla dostatečné vzdělání a požadované kvalifikace. Měla by být opravdovým specialistou ve svém oboru. Když bude mít dostatek vědomostí, může předvídat průběh událostí a tím zabránit komplikacím. Při své práci je zodpovědná nejen za zdraví a život matky, ale také i za nenarozený plod. Její zodpovědnost také tkví v edukaci nastávající matky, popřípadě obou partnerů v těhotenství, v průběhu porodu a po porodu. Měla by určitě mít dobré komunikační schopnosti, které využívá nejen s matkou, ale také s kolegy. V tomto oboru je také velmi důležitá empatie, ale také psychická stabilita. Bohužel, ne vždy je toto povolání spjato s krásnými okamžiky při narození dítěte.

2.1 Právní regulace porodních asistentek

Před vstupem České republiky do Evropské unie bylo nutné upravit právní předpisy a harmonizovat dle Evropských směrnic. V těchto směrnicích je obsaženo vzdělání a jeho cíle, délka i kompetence absolventů. Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004. Zákon č. 96/2004 Sb. byl přijat 4. února 2004. Vyhláška 424/2004 Sb. byla přijata dne 30. června 2004.

Výkon povolání porodních asistentek v České republice je upravován pomocí Zákona č. 96/2004 Sb. Podmínky získávání a uznávání způsobilostí k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče. Přesněji v § 6 jsou stanovené podmínky pro samostatné vedení práce bez dohledu a výkony, které porodní asistentka smí vykonávat samostatně bez odborného dohledu. Dle § 6 porodní asistentka zajišťuje nezbytný dohled a poskytuje péči a rady ženám během těhotenství, porodu a šestinedělí pokud probíhají fyziologicky. Mohou vést fyziologický porod a pečovat o fyziologického novorozence. Dále mezi její kompetence patří také ošetrovatelská péče o ženy na gynekologickém oddělení. Podílí se na preventivní, léčebné, diagnostické, rehabilitační, neodkladné nebo dispenzární péči ve spolupráci s lékařem (ZÁKON č. 96/2004 Sb.).

Vyhláška č. 424/2004 Sb. popisuje činnosti zdravotnických pracovníků. Pro porodní asistentky je důležitý § 3, který popisuje všeobecně „Činnosti zdravotnického pracovníka s odbornou způsobilostí“. Dále v § 5 „Porodní asistentka“ je specifický výčet činností vykonávaný porodní asistentkou. Zde je popsána edukační činnost porodní asistentky, která se odehrává nejen v období těhotenství ženy, ale také i po něm, tedy i v šestinedělí. Informace může také poskytovat ohledně antikoncepce, ale také i v otázkách sociálně-právních, kde může v případě potřeby takovou pomoc zprostředkovat. Svou edukační činnost a sledování stavu může také provádět v domácím prostředí a to nejen u těhotných žen, šestinedělkách, ale také u gynekologicky nemocných žen. Sleduje a pečuje o ženu s fyziologickým těhotenstvím a poskytuje jim informace o prevenci komplikací. Při zjištění komplikací předává ženu k péči odbornému lékaři. Při rozpoznání vznikajících patologií, klinickými a technickými prostředky u matky, plodu či novorozence je povinná přivolat lékaře. V nepřítomnosti lékaře provádí neodkladné opatření. Připravuje ženu na samotný porod. Pečuje o ženu ve všech dobách porodních a vede fyziologický porod včetně nástřihu hráze. V některých neodkladných případech, tedy „léčebný výkon nezbytný k záchraně života nebo zdraví“, může vést i porod koncem pánevním. Je způsobilá ošetřit porodní a poporodní poranění. V kompetenci porodní asistentky je taktéž první ošetření po porodu u fyziologického novorozence, včetně zahájení okamžité resuscitace. To vše bez odborného dohledu. Pod vedením lékaře asistuje při komplikovaném porodu, gynekologických výkonech a instrumentuje na operačním sále při porodu císařským řezem.

Mezi činnosti porodní asistentky jsou dále zahrnuty i činnosti všeobecné sestry dle § 4 odstavec 1, 3 a 4, Vyhláškou č. 424/2004 Sb. (VYHLÁŠKA č. 424/2004 Sb.).

3 Vzdělávání porodních asistentek v České republice

Vstupem České republiky do Evropské unie bylo nutné upravit strukturu vzdělávání dle požadovaných evropských norem. „V rámci uznávání kvalifikace a volného pohybu profesních odborníků doporučila Evropská unie České republice upravit vzdělávání porodních asistentek dle Směrnic 80/155 EHS, 89/594/EHS, které popisují povahu a obsah minimálního akceptovatelného vzdělávacího programu. Směrnice řeší základní vzdělávací cíle, požadovanou minimální délku studia, předchozí vzdělávání uchazeče o studium, kompetence budoucích absolventů a požadavky kladené na vzdělávací programy pro porodní asistentky“. Evropská strategie WHO pro vzdělávání v ošetrovatelství a porodní asistenci podporuje a také doporučuje základní úroveň vzdělání porodních asistentek na vysokých školách formou bakalářského studia.

Cílem studia je dosažení znalostí v teoretické a dovednosti v praktické části v oboru porodní asistentka, tak aby je mohla uplatňovat v běžné praxi. Po ukončení studia bude absolventka schopná samostatně a zodpovědně pečovat o ženu s fyziologickým těhotenstvím, porodem a šestinedělí a o fyziologického novorozence. Bude se také umět podílet na péči o ženu s nepravidelným těhotenstvím nebo patologiemi v těhotenství, porodu či šestinedělí. Bude ovládat vědomosti z porodní asistence, ošetrovatelství, porodnictví, gynekologie a neonatologie. Její kompetence nejsou jen v péči o gravidní ženu a novorozence, ale bude umět pečovat a edukovat ženu v jakémkoliv věku života (VRÁNOVÁ, 2008; VRÁNOVÁ, 2007; STRATEGICKÉ DOKUMENTY 2, 2002).

3.1 Struktura studia

Na doporučení směrnice Evropské komise má být délka studia dostatečná k dosažení konkrétní způsobilosti a akademického titulu. Studium nesmí být kratší než 3 roky. Existují i výjimky pro uchazeče, kteří úspěšně absolvovali 3letý program pro zdravotní sestry. Tento uchazeč absolvoval zkrácený program o minimální délce 18 měsíců. Tento způsob nepraktikují všechny státy v Evropské unii. V některých evropských zemích je minimální délka bakalářského studia 4 roky.

Minimální časová dotace na vyučovací hodiny byla stanovená na 4600 hodin za celé studium. Z toho polovina, tedy 2300 hodin, by se měla věnovat výkonu odborné praxe (VRÁNOVÁ, 2007; STRATEGICKÉ DOKUMENTY 2, 2002).

3.1.1 Teoretická a technická výuka

Zde jsou uvedené požadavky pro vzdělávací program „porodní asistentka“. Tyto požadavky jsou sepsané ve směrnici 80/155/EHS.

Obecní předměty

- základy anatomie a fyziologie
- základy patologie
- základy bakteriologie, virologie a parazitologie
- základy biofyziky, biochemie a radiologie
- pediatrie se zvláštním zaměřením na novorozence
- hygiena, zdravotní výchova, preventivní lékařství, včasná diagnostika onemocnění
- výživa a dietetika se zvláštním zaměřením na ženy, novorozence a malé děti
- základy sociologie a otázky socio-medicínského charakteru
- základy farmakologie
- psychologie
- principy a metody výuky (edukace)
- zdravotnická a sociální legislativa a organizace ve zdravotnictví
- profesní etika a legislativní aspekty profese
- sexuální výchova a plánování rodičovství
- právní ochrana matky a dítěte

Předměty specifické pro aktivity porodních asistentek

- anatomie a fyziologie
- embryologie a vývoj plodu
- těhotenství, porod a šestinedělí
- gynekologická a porodnická patologie
- příprava na porod a rodičovství, včetně psychických aspektů
- příprava k porodu (včetně znalostí a použití technického vybavení v porodnictví)

- analgezie, anestezie a resuscitace
- fyziologie a patologie novorozence
- péče o novorozence a dohled nad ním
- psychologické a sociální faktory (STRATEGICKÉ DOKUMENTY, 2000)

3.2 Požadavky na přijetí ke studiu

O studium se mohou ucházet absolventi jakékoliv střední školy. V minulosti se mohli o studium bakalářské formy ucházet pouze absolventi středních zdravotnických škol. V současnosti je v České republice možno studovat obor porodní asistence na 10 vysokých školách: Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha, Ústí nad Labem a Zlín (VRÁNOVÁ, 2007; STRATEGICKÉ DOKUMENTY 2, 2002).

3.3 Praxe

Při praktickém vyučování jsou předepsané výkony, které studenti musejí absolvovat pro pozdější práci bez odborného dohledu.

3.3.1 Praktické a klinické vzdělávání

Tato část výuky probíhá na klinických pracovištích za odborného dohledu a vedení studentek porodní asistence.

- poradenství poskytované nastávajícím matkám, včetně alespoň 100 prenatalních vyšetření
- sledování a péče alespoň 40 těhotných
- samostatné vedení alespoň 40 porodů, kde není k dispozici dostatečný počet rodiček a nelze této kvóty dosáhnout, lze ji snížit na minimum 30 porodů za předpokladu, že bude studentka asistovat u dalších 20 porodů
- asistence u jednoho nebo dvou porodů koncem pánevním
- zkušenosti s epiziotomií a uvedení do problematiky chirurgického šití
- sledování a péče o matky a novorozence, včetně novorozenců narozených před nebo po termínu, novorozenců s nižší porodní hmotností a zdravotně postižených novorozenců

- péče o ženy s patologickým stavem v oblasti gynekologie a porodnictví a o nemocné novorozence
- základní znalosti v péči o pacientky s obecně patologickými případy v medicíně a chirurgii (STRATEGICKÉ DOKUMENTY, 2000)

3.4 Ukončení studia

„Studium je zakončeno Státní závěrečnou zkouškou, která se skládá z vypracování a obhájení bakalářské práce a z ústní zkoušky z porodní asistence, ošetrovatelství, gynekologie, porodnictví a neonatologie“ (VRÁNOVÁ, 2007; STRATEGICKÉ DOKUMENTY 2, 2002).

4 Historie porodní asistence ve Spolkové republice Německo

Porodní asistentka (německy „Hebamme“) měla dříve v německém jazyce více názvů, jako například Amm, Ammfrau, Wehe – Mutter, Nabelmutter. Slovo Hebamme pravděpodobně vzniklo spojením slov hebende a Ammen (zvedající báby, dítě přijímající). V Německu také měli výraz pro dvorní porodní bábu neboli Hofhebamme. Nejvyšší možný titul vlastnila matka nacistického ministra zdravotnictví paní Conti. Byla jmenovaná na „Reichsführerin der Hebammenschaft“ neboli „říšská vůdkyně porodního babictví“ (DOLEŽAL, 2001).

Profese porodní asistentky je jedno z nejstarších ženských povolání. V německy mluvících zemích je známé již od 10 století. Kompetence porodní asistentky tenkrát zahrnovalo veškeré porodnictví, včetně patologických případů (WIEBKE, 2006).

První nejrozšířenější knihou o porodnictví, která byla přeložená do většiny evropských jazyků, napsal roku 1513 Eucharius Rösslin. Jeho dílo neslo název „Der Swangern Frawen und Hebammen Rosegarten“ neboli „Těhotných žen a bab zahrada růžová“. Oblíbenou se pravděpodobně stala díky vyobrazení dle vzoru ilustrací spisů Moschion. V Zürichu roku 1554 byla vydaná kniha „Ein schönlustig Trostbüchle von den empfangknussen und geburten der Menschen“ tedy „Pěkná veselá útěšná knížka o početí a porodech člověka“. Za velký pokrok je považována tato kniha vydaná v roce 1580 s ilustracemi od Jobsta Ammana, kde vyobrazil nástroje, porodnické křeslo a anatomické ilustrace.

Obrázek 3 - Kniha Euchariuse Rösslina (4 kapitola)

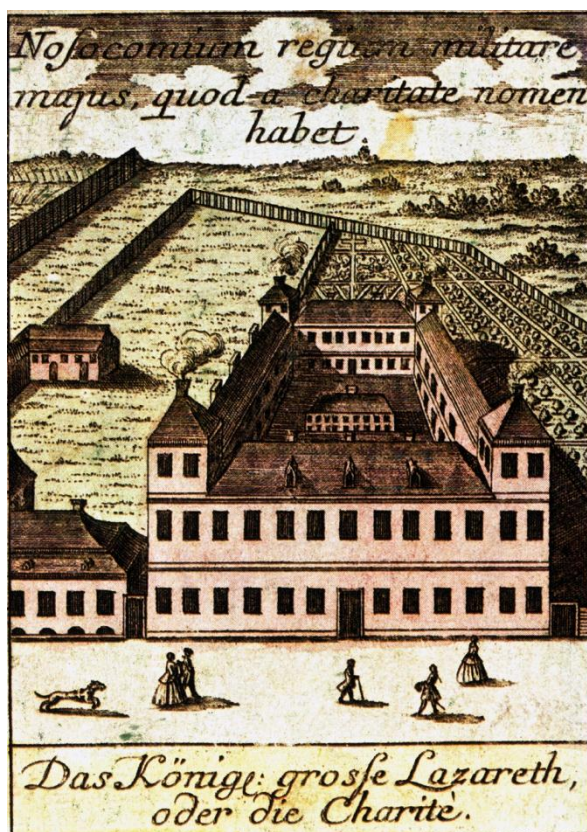

Zdroj: <http://de.academic.ru/dic.nsf/dewiki/412046>

Vzdělávání porodních asistentek se v průběhu dějin značně měnilo. Změny byly nejen ovlivňované rozvojem medicíny, ale také sociálně a společenskými podmínkami. O výuku porodních bab se pokoušeli již v 15. století, kdy vychází kniha „Hebammenordnungen“ čili „Pořádky v porodní pomoci“. V 16. století jsou porodní asistentky školené pro „křtění v nouzi“. Velmi se dbalo na to, aby formule, kterou porodní bába pronášela, byla správná, aby se zabránilo zaříkávání. Pokřtít mohly i ještě nenarozené dítě, které bylo ještě v porodních cestách. Do 17. století si porodní asistentky předávaly své praktické a teoretické vědomosti převážně ústní formou. Byly to převážně chudší, negramotné porodní báby. Bohatší se mohly vzdělávat pomocí knih pro ně určených. Vzdělanost porodních bab byla vyšší ve větších a malých městech. Tudíž i jejich pracovní úroveň byla vyšší než na venkově. V polovině 17. století byly zavedené „akademické instruktážní kurzy babcí“. Účastnili se jich jak porodní báby, tak i medicí a chirurgové. První ústav pro vzdělávání byl založen roku 1728 ve Štrasburku. Ústav nesl název „Mutterschule aller andern Institute von der Art in

Teutschland“. Porodní báby zde měly možnost učit se při pitvách mrtvol z porodnického oddělení. Porody si nejprve trénovaly na fantomech, které byly velmi věrnými kopiemi. Až po nacvičení na fantomech mohly přistoupit k rodičce a odvádět porody. V té době bylo málo porodních sálů, kde by se mohly „výukové porody“ provádět. Z tohoto důvodu byla roku 1727 otevřena nemocnice „Charité“ v Berlíně. Vznikly zde sály pro porod neboli „porodní sál“. Výuku zde vedli jak lékaři, tak i porodní báby s právem vyučovat. Místo pro praktickou výuku bylo zajištěné, ale byla taky potřeba zajistit i teoretickou výuku. Vzniká tedy na popud Albrechta von Hallera porodnická škola v Göttingen. Porodnictví v Německu i přes pár pokroků zaostávalo. Dodržovaly se totiž stále ještě některé středověké zásady a to rozvoj zpomalovalo. Také stále umíralo mnoho rodiček. Toto vše dalo podnět založit více porodních škol, aby se zlepšila vzdělanost a tím i péče o rodičky a předcházelo se zbytečným úmrtím. Školy se zakládaly například ve městech: Kassel – 1763, Altona – 1765, Mannheim – 1766, Braunschweig – 1768, Drážďany – 1775, Magdeburg – 1777 a další.

Obrázek 4 – Nemocnice „Charité“

Zdroj: <http://de.academic.ru/dic.nsf/dewiki/247811>

V Sársku byly volené krajobné porodní báby. Volené byly ženami z obce za přítomnosti faráře, starostů a vrchnostenských úředníků. Pro ženy bylo důležité, aby porodní báby splňovaly tyto požadavky: křesťanství, bezúhonný život, mlčenlivost, soucit, píli, trpělivost. Do 18. století bylo porodnictví čistě ženskou záležitostí. Lékaři přebírají stále více výkonů v porodnictví, které byly dříve z velké části vyhrazené pro porodní báby. Vědecký a finanční zájem motivoval lékaře k investování více úsilí v porodnictví. Přesto byly porodní báby žádány o pomoc v místech, kde doktoři neměli praktické znalosti. Váženost porodních bab kolísala podle sociálního postavení (BERUFNET, 2010; DOLEŽAL, 2001; GEDAK, 2009).

Porodní asistentky v době nacizmu dospěly k vysoké politické významnosti. Tehdejší politika prosazovala ideologii „čisté rasy“. Provozovala takzvanou „rasovou hygienu“. Porodní asistentky měly v této politice významné postavení. Byly označovány jako „Porodní asistentka, strážce zdraví lidu“. Měly za úkol edukovat rodiny a propagovat „čistotu německé rasy“. Byl vydán zákon, který ukládal povinnost každé porodní asistence odebrat odborný časopis. Vycházel říšský časopis pod názvem „Die deutsche Hebamme“ – „Německá porodní asistentka.“ Zde byly publikované „rubriky vyhlášky, oznámení, nařízení a rozhodnutí“. Tyto rubriky daly časopisu nacisticko-úřednický charakter. Ale také lékařské odborné články byly plné srovnání dědičné a rasové ideologie. Také úřední učebnice pro porodní asistentky byly plné nacistické ideologie. 21. 12. 1938 byl schválen říšský zákon týkající se porodních asistentek, ve kterém byly definované činnosti a povinnosti. Byla také schválena samostatná činnost za podmínek minimálního finančního příjmu. Zahrnut byl i zákaz provozu porodní asistence všem osobám neárijského původu (tzv. ne německého původu). Po zániku Německé říše byl tento zákon upraven, byly vymazány všechny nacistické vlivy. Zákon byl platný až do roku 1985, kdy byl novelizován. Činnost porodních asistentek je od roku 1985 pomocí zákona regulována. Muži byli také zahrnuti do pojmu „porodní asistentka“. O dva roky později následovalo přepracování konceptu vzdělávání a zkoušek pro porodní asistentky (BERUFNET, 2010; GEIST, 2007).

V 60 letech byly do zdravotnictví zapojeny nové diagnostické metody, mezi které patřil například kardiokograf, amnioskopie. V 70 letech se poprvé začala používat těhotenská průkazka, do které se zapisoval celý průběh těhotenství. V 80 letech vzrůstala potřeba ženy a rodiny k vedení klidného a bezpečného porodu.

Samostatné porodní asistentky rozšířily své pole působnosti i o péči o šestinedělku v domácím prostředí. Začátkem 90 let reagovaly také kliniky na požadavky matek. Porodnictví se začalo více orientovat na rodinu a nabízet jim 24 hodin rooming-in, rodinné pokoje, organizování kurzů atd. (GEIST, 2007).

4.1 Významné porodní asistentky

4.1.1 Justine Dittrichin Siegemundin

Žila v letech 1650 – 1705. Narodila se ve Rohnsocku. O porodnickou tematiku se začala zajímat od svých 21 let. Domnívala se že je těhotná, pociťovala totiž velmi silné „porodní bolesti“. Porodní báby po vyšetření potvrzovaly její domněnku, že se jedná skutečně o porodní bolesti. Až po vyšetření ženou vojáka se zjistilo, že se o těhotenství nejedná. Od té doby se začala zajímat o ženskou anatomii a fyziologii. Studovala literaturu o gynekologii a porodnictví. O dva roky později byla pozvaná na základě svých znalostí k těžkému porodu. Zvládla ho úspěšně. Od té doby radila rodičkám a také odváděla porody. V Leignitzu pracovala mezi chudými rolníky celých dvanáct let. Vzdělávala ostatní porodní báby. Roku 1689 pomáhala při porodu anglické královny Marie II. V roce 1701 byla jmenována pruským králem Friedrichem III. na Hoff – Wehe – Mutter Pruska.

Byla první porodní bábou, která napsala knihu. Dílo nese název „Die Chur – Branderburgische Hoff – Wehe – Mutter. Das ist: Einhochstnöthiger Unterricht, von schweren und unrechtstehenden Geburten, in einem Gespräch vorgestellt, wie nemlich, durch Göttlichen Beystand eine wohl – unterrichtete und geuebte Wehe – Mutter, mit Verstand und geschickter Hand, dergleichen verhueten, wanns Noth ist, das Kindewenden könne“ čili „Nejdůležitější vyučování o těžkých a nepravidelných porodech s Boží pomocí od vpravdě vyučené, zručné a rozumné dvorní porodní báby“. Po celou svou praxi si pečlivě vedla záznamy, které využila k napsání této knihy. Je ve formě dialogu, který vede se svou žačkou Christinou. Jako první popisuje abnormální rotaci a protržení vaku blan k zastavení krvácení při placenta previa.

Jako uznávaná porodní bába žila v blahobytu i přesto pomáhala chudým lidem. Za svou profesní činnost přivedla na svět 6199 dětí (DOLEŽAL, 2001; GEDAK, 2009; VRÁNOVÁ, 2007).

Obrázek 5 – Justine Siegemundin

Zdroj:

http://www.uespra.org/index.php?option=com_awiki&view=mediawiki&article=Justine_Siegemundin%3Fqsrc%3D3044&Itemid=112

5 Obor porodní asistentka ve Spolkové republice Německo

Porodní asistentka je samostatně pracující, plně zodpovědná za práci, spolehlivá, profesně odborná osoba. Pro ženu je především partnerka, potřebná podpora, rádce v těhotenství při porodu a šestinedělí. Pro lékaře je rovnocenná partnerka při práci.

Porodní asistentka pečuje o nastávající matky během těhotenství a při porodu. Kromě toho se stará o matku a novorozence těsně po porodu, později i o kojence. Pečuje o celkové zdraví ženy, především o fyzické a psychické zdraví jejího dítěte a nastávající rodiny. Pracuje především na porodnických odděleních kliniky, v samostatné praxi porodní asistentky a porodních domech.

Práce porodní asistentky zahrnuje také preventivní opatření, podpora fyziologického porodu, včasné rozpoznání komplikací u matky a dítěte, zabezpečení nezbytné medicínské ošetření nebo jiné přiměřené pomoci, tak jako provedení urgentního opatření.

Porodní asistentka má důležitý úkol ve zdravotnickém poradenství nejen pro ženy, ale také pro rodinu a společnost. Toto poradenství zahrnuje i pokyny vedoucí ke zdravému stylu života, sexualitě a péči o zdravý vývoj dítěte (BERUFNET, 2010; LIGA LIDSKÝCH PRÁV, 2010; MÄNDLE, 2007; MILENA, 2010).

5.1 Úkoly a činnosti porodní asistentky

Radí nastávajícím matkám ohledně všech potřeb v průběhu těhotenství formou předporodních kurzů. K tomu přebírá vyšetření a sledování rizikově těhotných žen. Samostatně vede fyziologický porod. Asistuje při lékařském opatření u porodu. Po porodu pečuje o rodičku a novorozence a dokumentuje průběh porodu. Navíc pečuje o matku v prvním dnu po porodu, přebírá následnou péči o novorozence a radí matkám ohledně kojení a stravy.

Porodní asistentka často pečuje o těhotnou ženu týdnů (měsíce) před porodem. Sleduje fyziologický průběh těhotenství provádí screening. Měří ozvy plodu a kontroluje postavení plodu. Všechny výsledky zapisuje do těhotenského průkazu. Rizikově těhotné ženy sleduje popřípadě na oddělení rizikového těhotenství.

V rámci předporodních kurzů a těhotenské gymnastiky učí porodní asistentka relaxaci a techniku správného dýchání při porodu, která může ulehčit porod. Vysvětluje speciální relaxační techniky pro psychické uvolnění při porodu. Vede budoucí matky k speciálním cvikům pro posílení pánevního dna.

Porodní asistentka radí ohledně dodržování správné životosprávy v těhotenství. K tomu informuje o technice kojení a radí nastávajícím matkám popřípadě nastávajícím rodičům ohledně jejich nových životních rolí.

Znalosti cizího jazyka a vědomosti o jiných kulturách jsou pro porodní asistentku velmi důležité (BERUFNET, 2010).

5.2 Samostatně prováděné úkoly porodní asistentky

- Rady nastávajícím matkám
 - Organizovat poradnu pro těhotné a pro nastávající rodiče
 - Poskytovat rady o správném vedení životního stylu (ohledně hygieny, oblékání, užívání léků, stravování ...)
 - Informovat nastávající matky o pomoci zákonné a sociální
- Kurzy příprava k porodu
 - Těhotenská gymnastika, instrukce ohledně relaxace a technice dýchání
 - Informovat o průběhu těhotenství a porodu
 - Informace ohledně životních změn jako rodičovská role a výchova dětí
- Samostatně vedené preventivní vyšetření
 - Odběr osobní a těhotenské anamnézy
 - Měření: váhy, krevního tlaku, změření rozměrů pánve
 - Moč, vyšetření krve na krevní skupinu a Rh faktor
 - Ozvy plodu, postavení plodu
 - Rizikově těhotnou vyšetřovat jen na příkaz lékaře
 - Všechny nálezy a opatření důkladně dokumentovat a zapisovat (do těhotenské průkazky a porodnické dokumentace)
- Pečovat o rizikově těhotné ženy na oddělení, při odchylkách volat lékaře
- Vedení fyziologického porodu na porodním sále nebo samostatně vedený porod doma

- Na začátku porodu připravit rodičku k porodu
- Podporovat rodičku při porodu, tišit bolest, vést správné břišní dýchání, pečovat o správnou polohu rodičky při porodu
- Sledovat vyprazdňování močového měchýře
- Informovat o průběhu porodu
- Povzbuzovat rodičku k aktivní spolupráci při porodu
- Zmírňovat, tišit strach, uklidňovat rodičku
- Asistovat při aplikaci anestezie
- Při porodu plodu pomáhat a chránit hráz
- Připravit ošetrovatelské opatření pro matku a novorozence
- Sledovat zdravotní stav matky, novorozence a bolest
- Samostatné úkony po porodu plodu a péče o něj
 - Přestřížení pupeční šňůry
 - Umytí a ošetření novorozence
 - Určení pohlaví, změření váhy, délky a odvodu hlavy, určení zralosti, zhodnotit Apgar skóre
 - Ošetření očí
 - Vyšetřit případně ošetření eventuálního poranění
 - Přiložit kojence ke kojení a poučit matku o technice
 - Odchyly při porodu plodu rozeznat a popřípadě zavolat lékaře
 - Umýt postel a nástroje
- Asistence při lékařském vedení porodu
 - Při operačním porodu, narkóze, infuzi a jiných lékařských opatřeních jako při ošetřování porodního poranění, poskytování první pomoci, organizování převodu nedonošeného novorozence
- Šestinedělí, následná péče o matku a novorozence
 - Pečovat prvních 10 dní po porodu o šestinedělku
 - Sledovat: teplotu, puls, krevní tlak, zavinování dělohy, střevní činnost, váhu, hojení poranění
 - Vést rodičku k poporodní gymnastice, správnému kojení a péči o novorozence
 - Ošetření novorozence a sledování: teploty, příbytku na váze, péče o pupečník
 - Informovat matku o správném stravování a kojení novorozence

- Zejména při ambulantních porodech sledovat matku a novorozence každý den (BERUFNET, 2010)

5.3 Právní regulace porodních asistentek

Výkon povolání porodních asistentek je regulován „Zákonem o povolání porodních asistentek“ neboli „Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspfleger (Hebammengesetz – HebG)“ ze dne 4.6.1985 „BGBI. I S. 902“. Dále upravuje postavení porodních asistentek tzv. „Zemská práva profesního řádu“ „Berufsordnung für Hebammen und Entbindungspfleger“. Každá spolková země má svůj vlastní profesní řád, který se ve své podstatě neliší. Všechny totiž vychází ze směrnice ES č. 80/155/ES článek 4., tedy ze vzorového profesního řádu Evropských společností. Podstatnou pro porodní asistentky je také „Smlouva o péči poskytované porodními asistentkami“ čili „Vertrag über die Versorgung mit Hebammenhilfe nach § 134a SGB V“. Tato smlouva je uzavřena mezi organizacemi porodních asistentek a vrcholnými orgány zdravotnických pojišťoven. Plánuje rozdělování finančních úhrad zdravotními pojišťovnami za vykonané služby porodní asistentkou. Při výkonu svého povolání podléhají dohledu krajských úřadů jako nižších zdravotních úřadů.

K vykonávání profese porodní asistentky musí splnit zákonem uvedené podmínky a dosáhnout udělení povolení. Tyto podmínky jsou uvedené v § 1 a 2 Zákon o porodních asistentkách (HebG). Podmínky k povolení jsou: podání žádosti, doložení o úspěšném ukončení studia porodní asistence, trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost pro výkon povolání, jazykové schopnosti (ovládání německého jazyka).

Porodní asistentka je oprávněná vést samostatně porod. Však při komplikacích musí být přivolán lékař. Toto vyplývá z § 4 odstavec 2 Zákon o porodních asistentkách a dále z profesního řádu.

Ke kompetencím porodní asistentky péči o ženu je také zahrnuta samostatně zodpovědná péče po porodu a během šestinedělí. Toto je zakotveno v profesních řádech. Do této péče konkrétně patří odborné vyšetření včetně pozorování, v prvních deseti dnech po porodu péče o novorozence, pokud je to nutné, je možné i déle. U novorozence také provádí profilační opatření. Edukuje ohledně kojení. Všeobecně poskytuje pomocné rady rodičkám (BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ, 2010; LIGA LIDSKÝCH PRÁV, 2010; MILENA, 2010; SAYN-WITTEGENSTEIN, 2007).

„Porodní asistentka je při porodní a poporodní péči plnohodnotnou partnerkou lékaře. V případě fyziologického průběhu primárně o rodičku během těhotenství, porodu a po něm pečuje porodní asistentka. Ta musí být, na rozdíl od lékaře, přítomná u každého porodu, lékař tedy nesmí sám provádět porod bez porodní asistentky. Fyziologické porody smí porodní asistentka vést zcela sama. Lékař musí být přivolán pouze v případě komplikací.“ Toto usnesení je v § 4 odstavec 1 Zákon o porodních asistentkách (HebG) (BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ, 2010; LIGA LIDSKÝCH PRÁV, 2010).

6 Vzdělávání porodních asistentek ve Spolkové republice Německo

V celém spolkovém Německu je jednotně řízené školství na odborných školách pro porodní asistentky. Celkem je tu 58 státních uznaných škol. Velikost je rozdílná 12-95 vzdělávacích míst na školu. Vzdělávací programy nejsou dostupné na univerzitách, ale školy jsou k nemocnicím přidruženy. V roce 2010 zahájila první univerzita bakalářský studijní program. Lze ho ale studovat po ukončení základního vzdělání porodní asistence. Změna typu studia bude dlouhodobá záležitost pro nutnost změny legislativy.

Délka celého studia jsou tři roky. Pokud už někdo má ukončené vzdělání jako zdravotní či dětská sestra popřípadě ošetřovatel, má právo své studium zkrátit až o 12 měsíců. Studium je rozdělené na dvě části, teoretickou a praktickou. Přičemž teoretická část se vyučuje ve škole a praktická částečně ve škole, ale podstatně na klinických pracovištích. Praktickou výuku absolvují na porodnických odděleních, oddělení šestinedělí, novorozeneckém oddělení na dětské klinice na operačním sále a v těhotenských poradnách.

Cílem vzdělání je: vzdělání má připravit budoucí porodní asistentky k poskytování péče a odborných rad ženám během těhotenství, porodu a šestinedělí. Vést fyziologický porod, včas rozpoznat případné komplikace. Ošetřovat novorozence, dohlížet na průběh šestinedělí. Naučit dokumentovat průběh porodu (BERUFNET, 2010; PFLEGEWIKI, 2010; CKPA, 2009).

6.1 Podmínky přijetí ke studiu

Po uchazeči o studium se bude požadovat předložení o ukončení základní školy nebo rovnocenné školní vzdělání pokud uchazeč má minimálně dva roky ošetřovatelské péče, nebo má povolení pracovat jako pomocný ošetřovatel. Dále předložení potvrzení o ukončení středoškolského vzdělání. Také se požaduje potvrzení o zdravotní způsobilosti.

Odborná a osobní způsobilost bude posuzovaná dle předložených údajů a osobního pohovoru. Pokud počet uchazečů přesahuje volnou kapacitu, jsou vypsané i písemné přijímací zkoušky (BERUFNET, 2010).

6.2 Struktura studia

Hodinová dotace pro teoretickou část je 1600 hodin a pro praktickou část je 3000 hodin. Škola stanoví individuální studijní plán (BERUFNET, 2010).

Tabulka 1 Hodinová dotace pro teoretickou část studia (zdroj: BERUFNET, 2010)

Předměty teoretické výuky	Hodinová dotace během celého studia
Profese, zákony a občanská výchova	130
Zdravověda	60
Hygiena a základy mikrobiologie	60
Základy porodnictví	160
Základy psychologie, sociologie a pedagogiky	90
Biologie, anatomie a fyziologie	120
Všeobecná patologie	40
Všeobecná nauka o léčích	20
První pomoc	30
Úvod do organizace a plánování v nemocnici	20
Specializovaná fyzika	30
Specializovaná chemie	30
Jazyk a literatura	30
Reprodukce, těhotenství, porod a šestinedělí	120
Praktické porodnictví	150
Ošetření, péče a použití porodnických nástrojů	30
Péče o těhotnou ženu	80
Péče o ženu v šestinedělí	50
Péče o novorozence a kojence	50
Všeobecné ošetřovatelství	50
Speciální ošetřovatelství	50
Základy rehabilitace	20
Speciální patologie	120
Speciální nauka o léčích	30
Organizace a dokumentace v nemocnici	30
Celkem	1600

Tabulka 2 Hodinová dotace pro praktickou část studia (zdroj: BERUFNET, 2010)

Praktická výuka	Hodinová dotace během celého studia
Porodnické oddělení/Těhotenská poradna	1440
Šestinedělí	480
Novorozenecké oddělení	480
Operační oddělení	160
Neoperační oddělení	160
Dětská klinika	160
Operační sál	120
Celkem	3000

6.3 Stručný přehled témat teoreticko-praktické výuky

- Jak probíhá těhotenství, polohy plodu, jaké jsou porodní fáze
- Co se sleduje při nepravidelném těhotenství (inkompatibilita Rh-faktoru, předčasný porod, vícečetné těhotenství)
- Ošetrovatelské postupy v průběhu porodu, sledování šestinedělky a novorozence
- Jak se ošetřují přístroje a instrumenty po porodu, hygienické předpisy (sterilizace, dezinfekce)
- Znamky zralosti novorozence
- Jak se zachází s novorozencem (přebalování, koupání, oblékání a krmení)
- Ošetrovatelské opatření při krvácení a infekci
- Jak správně edukovat těhotné ženy
- Asistence při lékařských opatřeních
- Jak ošetřovat těhotnou ženu a šestinedělku
- Průběh šestinedělí z anatomického hlediska
- Gymnastika v šestinedělí
- Jaké nemoci se v těhotenství vyskytují a jejich příčiny, prevence jejich vzniku, diagnostika a ošetření (BERUFNET, 2010)

6.4 Praxe

Zpravidla jsou školy pro porodní asistentky přičleněné k nemocnici, ve které mohou studenti vykonávat své praktické vzdělání. Takto se budoucí porodní asistentky učí komunikovat s lékařským a ošetrovatelským personálem. Učí se více zodpovědnosti při práci. Ze začátku pracuje pod odborným dohledem s nastávajícími matkami a šestinedělkami. Nikdo není povinen první týden praxe odvádět porody. V průběhu celé praxe prochází student různými odděleními nemocnice a vede ošetrovatelskou činnost.

Student musí počítat s nepravidelností pracovních služeb. Ranní, odpolední, noční služby, taktéž i víkendy. Musí být poučen i s případným setkáním nepříjemných ran osudu. Musí na ně být psychicky připraven (BERUFNET, 2010).

6.5 Finance a studium

Student dostává peníze. Jsou školeni v institucích ve veřejné službě nebo v institucích, které spravují kolektivní smlouvy na veřejné služby, dostávají tyto poplatky:

1.rok studia: 807 €

2.rok studia: 867 €

3.rok studia: 966 €

Studium na veřejné škole je bezplatné. Ovšem mohou vzniknout poplatky za studium. Pro teoretickou výuku jsou potřebné odborné učební pomůcky. Pro praktickou výuku je nutné si opatřit pracovní oděv. Soukromé školy vybírají poplatky za většinu předmětů (BERUFNET, 2010).

6.6 Podmínky k přípuštění ke státním závěrečným zkouškám

Předpoklad pro přípuštění k závěrečným zkouškám je pravidelná a úspěšná účast na vzdělávacích akcích. Bude se po studentovi požadovat předložit potvrzení o účasti (BERUFNET, 2010).

6.7 Závěrečné zkoušky

Na konci studia bude závěrečná zkouška spočívat v provedení formy psané, ústní a praktické.

Psaná část se skládá z předmětů jako porodnictví, anatomie a fyziologie, patologie, pediatrie, profese, zákon a občanská výchova. Ústní část sestává z porodnictví, zdravotní a hygiena, ošetrovatelství a pediatrie. V praktické části přijme těhotnou, odvede porod a provede první ošetření novorozence. Dále péče o šestinedělku a kojence. Prokazuje při tom i znalost jak správně vše zadokumentovat.

Každou neúspěšnou část zkoušky, ať písemnou, ústní nebo praktickou je možné zopakovat pouze jednou. Ode dne zkoušky nejpozději do šesti měsíců musí být požádáno o přezkoušení. Musí být však provedená dříve než nastoupí na další studium. Nejpozději však do dvanácti měsíců od poslední zkoušky (BERUFNET, 2010).

7 Vzdělávání porodní asistentky v jiných evropských zemích

V Evropské unii a jejich zemích jsou různé podmínky ke vzdělávání a jiný okruh působnosti porodních asistentek. Významnou roli zde hraje profesní politika. Ne v každém státě smí porodní asistentka pracovat samostatně. V Německu a v Rakousku jsou pomocí zákona pevně vyhraničené činnosti porodních asistentek. V jiných členských evropských zemích je spektrum profese od „Asistentky gynekologie“ (Lucembursko) až k „Vyšší specializace porodní asistentky v ošetrovatelství“ (Španělsko) (GEIST, 2007).

7.1 Dánsko

Tabulka 3 Přehled vzdělávání v Dánsku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none"> • Maturita a minimálně 9 měsíců práce v sociálním oboru nebo odborná maturita a minimálně 9 měsíců práce v sociálním oboru • Žádné omezení v počtu přijatých, ale jsou přijímací omezení • Dvě školy pro porodní asistentky 	<ul style="list-style-type: none"> • 3,5 roku, podobné bakalářskému studiu • Učební plán je schválen a odsouhlasen ministerstvem zdravotnictví • 1600 hodin teorie • 3600 hodin praxe • Přezkoušení v teorii a praxi: v teorii ročně závěrečné zkoušky, v praxi při zakončení studia • Ve vedení školy je porodní asistentka a vedoucí lékař porodnictví 	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně zodpovědná ošetrovatelská činnost při pravidelném těhotenství, porodu a ošetření v první hodině po porodu matky a dítěte • dohled při nepravidelném těhotenství • spolupráce ve vzdělání porodních asistentek a ve výzkumu

7.2 Finsko

Tabulka 4 Přehled vzdělávání ve Finsku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• Maturita, test způsobilosti, ošetrovatelské vzdělání• Roční počet míst bude mezi ministerstvem vzdělávání a školou dojednán	<ul style="list-style-type: none">• 18 měsíců	<ul style="list-style-type: none">• Samostatně zodpovědná ošetrovatelská činnost při pravidelném těhotenství, porodu v nemocnici, episiotomie a šití• Ultrazvukové vyšetření• Péče v klinickém šestinedělí• Práce mimo kliniku jako PHN v ambulantní péči• Školení pro rodiče

7.3 Francie

Tabulka 5 Přehled vzdělávání ve Francii (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none"> • Maturita, přijímací test pro mediky, od roku 2004 jeden rok lékařské studium • Ročně bude celkem 668 studentů přijato do 33 škol 	<p>Odborná vysoká škola 4letá</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1820 hod teorie, 4370 hod praxe, diplom lékařské fakulty <p>Praktické minimum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Péče o 100 pravidelných a 60 nepravidelných těhotenství • 80 pravidelných porodů • 10 nepravidelných porodů • 10 epiziotomii s šitím • Resuscitace novorozence 	<ul style="list-style-type: none"> • Samostatně zodpovědná péče o pravidelné těhotenství, porod a šestinedělí, epiziotomie a šití • Ultrazvukové vyšetření • Resuscitace novorozence • Péče o dítě do 3 let života • Školení rodičů

7.4 Řecko

Tabulka 6 Přehled vzdělávání v Řecku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none"> • Maturita, přijímací test • počet přijatých není omezený 	<p>Technická odborná vysoká škola 4letá</p> <ul style="list-style-type: none"> • 8 semestrů po 14 týdnech • 3 roky a rok praxe • 1470 hod výuky porodní asistence • Teoretické a praktické vzdělání na odděleních <p>Praxe</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 týdnů prepartal • 30 týdnů porodnictví • 20 týdnů šestinedělí <p>Přezkoušení teorie a praxe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ročně postupová zkouška • Minimálně 50 porodů • 20 krát šití natržené hráze 	<ul style="list-style-type: none"> • Převážně asistence v porodnictví a gynekologii v těhotenství, při porodu a šestinedělí • Na venkově samostatně zodpovědné vedení porodu • Školení rodičů • Ošetřování nemocných

7.5 Velká Britanie

Tabulka 7 Přehled vzdělávání ve Velké Británii (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• Maturita nebo ošetřovatelské vzdělání• 72 škol pro porodní asistentky	Vysokoškolské 3leté <ul style="list-style-type: none">• 2500 hod teorie• min. 2500 hod praxe• 3roky přímé vzdělání• 18 měsíců pro zdravotní sestry	<ul style="list-style-type: none">• Samostatně zodpovědná péče u pravidelného těhotenství, porodu a šestinedělí• svobodná volba místa porodu

7.6 Itálie

Tabulka 8 Přehled vzdělávání v Itálii (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• Maturita, o počtu přijatých studentů rozhoduje univerzita	Univerzitní 3leté diplomované studium <ul style="list-style-type: none">• 1600 hod teorie• 3800 hod praxe• 800 hod prenatální odd.• 200 hod porodní sál• 100 hod šestinedělí	<ul style="list-style-type: none">• Péče o ženu v prepartálním a peripartálním období ve spolupráci s gynekologií na klinice• Novorozenci jsou sledováni pediatrem• Vzdělávání porodních asistentek a práce ve výzkumu

7.7 Lucembursko

Tabulka 9 Přehled vzdělávání v Lucembursku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• Ošetrovatelské vzdělání• 1 škola pro porodní asistentky	<ul style="list-style-type: none">• 2leté studium• 700 hod teorie• 2300 hod praxe	<ul style="list-style-type: none">• Samostatná péče při bolesti během porodu, asistence při porodu• Ošetření novorozence provádí pediatr či dětská sestra• Školení rodičů• Péče o ženu v šestinedělí v domácím prostředí není častá• Některé porodní asistentky pracují na rizikovém těhotenství nebo na neonatologii

7.8 Rakousko

Tabulka 10 Přehled vzdělávání v Rakousku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• Maturita nebo vzdělání v ošetrovatelství• 150 míst na 7 akademii pro porodní asistentky	<ul style="list-style-type: none">• 3leté na akademii porodní asistence od roku 1995• 1530 hod teorie• 3250 hod praxe• Každý rok závěrečné zkoušky	<ul style="list-style-type: none">• Samostatně zodpovědná péče o pravidelné těhotenství, porod a šestinedělí

7.9 Švédsko

Tabulka 11 Přehled vzdělávání ve Švédsku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• 12letá návštěva školy• 3leté univerzitní studium ošetřovatel• 6 měsíční zkušenosti v oboru	<ul style="list-style-type: none">• 18 měsíců na Nurse - midwife (Zdravotní sestra – porodní asistentka)	<ul style="list-style-type: none">• Samostatně zodpovědné péče o pravidelné těhotenství, porod a šestinedělí• Reprodukční medicína• Ultrazvuk• Vaginálně operativní porod (VE a Forceps)• Histologie po stěru z čípku děložního• Předpis antikoncepce

7.10 Španělsko

Tabulka 12 Přehled vzdělávání ve Španělsku (zdroj: GEIST, 2007)

Podmínky přijetí	Struktura vzdělávání	Úkoly a výkon povolání
<ul style="list-style-type: none">• Maturita• 1 – 3leté univerzitní vzdělání v ošetrovatelství nebo studium na odborné škole	<ul style="list-style-type: none">• 2leté univerzitní• 1100 hod teorie• 2500 hod praxe	<ul style="list-style-type: none">• Péče o pravidelné těhotenství, porod a šestinedělí• Zodpovědnost za podávání analgetik a Oxytocinu• Asistence na porodním sále při ošetrovatelské pomoci• Šití epiziotomie a natržené hráze• Profylaxe rakoviny• Péče o ženu v menopauze

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo srovnání kvalifikačního vzdělání porodních asistentek v České republice a ve Spolkové republice Německo. Pomocí tohoto srovnávání jsem došla k závěru, že vzdělávání v obou zemích je totožné, z důvodu regulace směrnicemi Evropské unie a pomocí Směrnic 80/155 EHS, 89/594/EHS, které popisují povahu a obsah minimálního akceptovatelného vzdělávacího programu.

Podstatným rozdílem je, že v České republice vzdělávání porodních asistentek se provádí na akademické úrovni. Po ukončení studia absolventi obdrží titul bakalář (Bc.). Ve Spolkové republice Německo se tento systém teprve zavádí. Studium je zde na úrovni středoškolské. Vysokoškolské studium zde poprvé začalo letošní školní rok, na Vysoké škole ve městě Bochum, ve spolkové republice Severní Vestfálsko. Tato změna vzdělávacího systému je teprve na počátku, ale je nutná z důvodu nařízení Evropské unie, z hlediska zvyšování kvality zdravotnictví a kvalifikace zdravotnického personálu.

Kvalifikační vzdělávání porodních asistentek v České republice zcela odpovídá směrnicím Evropské unie, kdy od školního roku 2001/2002 byl zaveden systém vysokoškolského studia pro porodní asistentky o délce studia 3roky.

Kompetence porodních asistentek jsou také regulovány směrnicemi Evropské unie, tudíž jsou jak v České republice, tak i ve Spolkové republice Německo kompetence porodní asistentky stejné. Bohužel v praxi to tak není zavedené. Jmenovitě v České republice, kdy interpretace kompetencí porodních asistentek je jiná, než jaká by měla být dle směrnic Evropské unie.

Seznam literatury

1. *Bundesagentur für Arbeit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-01]. Hebamme/Entbindungspfleger. Dostupné z WWW: <<http://berufenet.arbeitsagentur.de/berufe/start?dest=profession&prof-id=8839>>.
2. BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ. *Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspflegers (Hebammengesetz – HebG)*. [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW : http://www.gesetze-im-internet.de/hebg_1985/BJNR009020985.html.
3. ČECH, E. a kol. 2006. *Porodnictví*. 2.vyd. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1313-9.
4. Česko. 2004. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Vyhláška č. 424 ze dne 30. července 2004, kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných obdobných pracovníků. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 139, s. 8099-8100. Dostupné také z WWW: <http://www.tigeragency.cz/soubory/legislativa/424_2004-cinnosti-zdrav-pracovniku.pdf>.
5. Česko. 2004. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Zákon č. 96 ze dne 4. února 2004, o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 30, s. 1452. Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_number1=96/2004&PC_8411_l=96/2004&PC_8411_ps=10#10821>.
6. *Charité - Universitätsmedizin Berlin* [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW : <http://de.academic.ru/dic.nsf/dewiki/247811>.

7. DOLEŽAL, A. 2001. *Od babictví k porodnictví*. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0277-6.
8. *Eucharius Rösslin der Ältere* [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW : <http://de.academic.ru/dic.nsf/dewiki/412046>.
9. *Featured Listings* [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW : http://www.uespra.org/index.php?option=com_awiki&view=mediawiki&article=Justine_Siegemundin%3Fqsrc%3D3044&Itemid=112.
10. GEDAK, A., MEURER, M. 2009. *Als die Hebamme noch mit dem Fahrrad kam : Das Hebammenwesen im Kreis Heinsberg*. I. Demand : BoD – Books on Demand, 2009. ISBN 978-3-83-702097-7.
11. GEIST, Ch., HARDER, U., STIEFEL, A. 2007. *Hebammenkunde : Lehrbuch für Schwangerschaft, Geburt, Wochenbett und Beruf*. 4., aktualisierte Auflage. Stuttgart : Hippokrates, 2007. ISBN 978-3-8304-5388-8.
12. *Hebammenausbildung*. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2010 [cit. 2010-08-10]. Dostupné z WWW: <<http://pflgewiki.de/wiki/Hebammenausbildung>>.
13. INTERNA. 2007. *Selbstständig als Hebamme*. Bonn : Verlag interna, 2007. ISBN 978-3-934662-20-9.
14. LIGA LIDSKÝCH PRÁV. *Péče porodních asistentek mimo porodnice : Analýza právní úpravy vybraných evropských států*. [online]. 2010 [cit. 2010-11-04]. Dostupné z WWW : http://www.llp.cz/_files/file/publikace/Analyza_porodni_asistentky.pdf.
15. MÄNDLE, Ch., OPITZ-KREUTER, S. 2007. *Das Hebammenbuch : Lehrbuch der praktischen Geburtshilfe*. 5. Auflage. Stuttgart : Schattauer Verlag, 2007. ISBN 978-3-7945-2402-0.

16. MILENA. *Setkání českých, německých a švýcarských porodních asistentek – Praha 2010*. [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW : <http://alfa-asistentky.blogspot.com/2011/02/setkani-ceskych-nemeckych-svycarskych.html>.
17. NĚMCOVÁ, J., MAURITZOVÁ, I. 2009. *Skripta k tvorbě bakalářských a magisterských prací : Text pro posluchače zdravotnických studijních oborů*. I. Praha : Nava tisk, 2009. 76 s. ISBN 978-80-902876-0-0.
18. *Nemocnice u Apolináře – skvost architektury* [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW : <http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/nemocnice-u-apolinare>.
19. SAYN-WITTGENSTEIN, F. 2007. *Geburtshilfe neu denken : Bericht zur Situation und Zukunft des Hebammenwesens in Deutschland*. Bern : Huber, 2007. ISBN 3-456-84425-5.
20. *Sbírký muzea s ukázkami exponátů* [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW : <http://www.nlk.cz/zdravotnicke-muzeum/ukazky-exponatu>.
21. *Strategické dokumenty : Pro všeobecné sestry a porodní asistentky (2)*. Praha : Ministerstvo zdravotnictví ČR. 2002. ISBN 80-85047-21-7.
22. *Strategické dokumenty : Pro všeobecné sestry a porodní asistentky*. Praha : Ministerstvo zdravotnictví ČR. 2000. ISBN 80-85047-20-9.
23. VRÁNOVÁ, V. a kol. 2007. *Deník odborné praxe v porodní asistenci*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1910-7.
24. VRÁNOVÁ, V. 2007. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1764-6.
25. WIEBKE, L. 2006. *Hüterinner der Nation Hebamme im Nationalismus*. Frankfurt : Campus, 2006. ISBN 978-3-593-38024-7.

26. *Zápis ze setkání Středoevropského regionu ICM* [online]. 2009 [cit. 2010-11-04]. Dostupné z WWW : <http://www.ckpa.cz/source/file/047.pdf>

Seznam příloh

A Budova dětské kliniky ve Wuppertal.....	I
B Hala se sesternou na oddělení Neonatologie.....	II
C Pokoj na oddělení neonatologie.....	III
D Budova Helios Klinikum Schwelm.....	IV
E Příjmová místnost na porodní sál.....	V
F Sesterna na porodním sále.....	VI
G Porodní sál.....	VII
H Porodní sál s vanou.....	VIII
CH Připravené pomůcky pro novorozence.....	IX

.

A Budova dětské kliniky ve Wuppertal

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Wuppertal 2010)

B Hala se sesternou na oddělení neonatologie

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Wuppertal 2010)

C Pokoj na oddělení Neonatologie

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Wuppertal 2010)

D Budova Helios Klinikum Schwelm

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Schwelm 2010)

E Příjmová místnost na porodní sál

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Schwelm 2010)

F Sesterna na porodním sále

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Schwelm 2010)

G Porodní sál

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Schwelm 2010)

H Porodní sál s vanou

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Schwelm 2010)

CH Připravené pomůcky pro novorozence

zdroj: Vlastní fotoarchív (Julie Denciová, Schwelm 2010)

